

KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ÁRAK

Romániában:

Egész évre — 1150
Félévre — 600
Negyedévre — 320
Egy hónapra — 110

Csehszlovákiában:

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — 3—

Szerkesztőszék, kiadó
Kiváltal és nyomda:Cluj-Kolozsvár, St. Baron
utca, 10. (Brassai-utca) 10.

Telefon:

3181

Dr. Ramasetter
Diszkrét 2. II. 8.

1927 szeptember 6. Szerda

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 202. szám

5687 Elul 10

Ujra a régi exekutívét fogja megválasztani a kongresszus

(Bázel, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cionista kongresszus hetedik ülésén Izmoschik palesztinai delegátus beszélt a zsidó többség mulhatatlan szükségéről Erec Jisráélben.

— Mindaddig — mondotta — nem lesz Palesztinából Erec Jisráél, amíg az ország földjének hatvan-hetven százaléka nem lesz zsidó kézen és amíg a lakosság többsége nem lesz zsidó. A mezőgazdaság utján való ország-szerzés folyamata lassu folyamat és sok türelmet igényel.

Az ipar segítségével

— De azért van lehetőség a jisiv meg-nagyobbítására és arra, hogy produktív munkával többséget szerezzünk az országban és ezt a lehetőséget az ipar segítségével kell elérni. Az iparban eddig tizezer ember kapott foglalkozást. Fontos azonban az ipar intenzív támogatása. Minden kezdő-ipart a kormányoknak erősen kell támogatni, ezt azonban, fájdalom, Palesztinában teljes mértékben nélkülözzük. Az utolsó kongresszus alkalmával a költségvetésbe 25.000 fontot állítottak be egy iparbank javára. A pénzt azonban nem folyósították és a bank mind a mai napig nem jött létre.

— Palesztinában ma hatezer zsidó iparos-család él, akik mindezekig nem kaptak támogatást. A munkástelepek közül eddig mindössze nyolc van jól megalapozva, harminchárom támogatásra szorul. Amellett vagyunk, hogy mindaddig támogassák őket, amíg önállókká nem lesznek. De más alapon már kétszáz kolonizáció lehetne.

Mandátum vagy szerződés?

Dr. Bileski a baloldali centrum nevében polemizál Jabotinszkyvel.

— Erős kötelek kötnek össze bennünket Weizmann egyéniségével. Mi őt tekintjük a felelőség politikájának képviselőjének, viszont Jabotinszky beszédében világosan föllelhetők a

felelőtlen politikának ismérvei, amikor egy kongresszusi beszédében a pogrom rémét festi a falra. Grünbaum és Jabotinszky a mandátumot szerződésnek tekintik és mint hogy Anglia nem tartja be a „szerződés” összes klauzuláit, azt kívánja, hogy pereskedjünk vele. Ha a politikát magánpörnek tekintjük, akkor nekik igazuk lehet. Ez a fölfogás azonban téves.

— Szemünkre vetik, hogy a munkássággal szemben igazságtalanul járunk el. Mi a munkásság teljesítményét a legfontosabb cionista ügynek tekintjük Palesztinában, de azért mégis érezzük azt a kötelességet, hogy saját felelőségünk mellett vizsgáljuk felül a munkásság dolgát.

Dr. Hines, az „Et Livnot” lengyel csoport képviselője ezeket mondotta:

— Tisztázni kell, vajjon az ellenzék hajlandó-e egy gazdasági agency maradék nélkül való támogatására. Az agency kérdését tovább huzni-halasztani nem lehet. Nem Weizmann az oka, hogy évek óta még mindig az agency „előszobájában” állunk, olyan körülmény ez, ami valósággal demoralizálta a mozgalmat.

Dr. Leon Reich nem látja be — ugymond — miért ne lehessen kompromisszumot kötni nacionalistákkal a Palesztina-munka tekintetében, amikor ellenzéki pártok is alkalmilag kompromisszumokat kötnek belpolitikai kérdésekben.

A régi exekutive megmarad

Az exekutive választása előtt a revizionisták nagy agitációt fejtenek ki. A kongresszuson levő pártok összetétele azonban olyan természetű, hogy meglepetések szinte kizártnak látszanak. A régi exekutívét minden valószínűség szerint újra választják. Egyetlen változás, amire számíthatnak, hogy Diesengoff helyébe, aki a városi kolonizáció ügyeit vezette, Aljenikoff fogják megválasztani.

Jabotinszky az agresszív politika ellen

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet egyik legutóbbi számában távirataink alapján röviden ismertettük Jabotinszky beszédét. A nagy ellenzéki beszéd hiteles szövege most érkezett meg és ebből adjuk a következő részleteket:

Az ipar és a munkanélküliség

Vladimir Jabotinszky azzal kezdte beszédét, hogy hét év során 72 ezer zsidót tudunk Palesztinába hozni, vagyis átlag évente tizezret. Egy nemzedék folyamán azonban Palesztinában egymillió, vagy még több arab fog élni. Mit jelent ezzel szemben a tizezer zsidó bevándorló? A krízis következtében pedig a mai feltételek mellett Palesztina még ezt a tizezret sem képes befogadni.

— Megértem nagyon jól azt a tragédiát — folytatta — hogy nyolcezer emberünk van Palesztinában, akik ugyszólván éheznek. Szokolov mondotta, hogy nem megyünk el mindaddig, amíg nem találtuk meg a krízis megoldásának útját. En ezt helyeslem és arra kérem Önöket, ne távozzanak el mindaddig, míg ezek a kérdések megoldást nem nyertek. A munkanélküliséget a közmunkák és a mezőgazdasági kolonizáció még nem tudja eltüntetni. Sokkal hosszabb fejlődési processzus ez és véleményem szerint leginkább az ipari foglalkozás tudná a mai krízist megoldani.

— A zsidó ipar Palesztinában az utóbbi években valóban nagy lendületet vett és az iparosok véleménye szerint, az állam segélyezése esetén sok fejlődési lehetőségre számíthat. Ez a támogatás azonban elmaradt.

Jabotinszky ezután a Delphiner és Blum gyárak esetére utalt és kifejtette, hogy kellő támogatás mellett ezek a gyárak nagyszerűen prosperálhattak volna. De a kormányban egyáltalában nem volt meg a jóakarát, amire szükség van az ipar fejlesztéséhez. Felolvassa egy néhány részletét annak a memorandumnak, amit a palesztinai iparösszövetség nyújtott be és amelyben a palesztinai kormány negatív állásfoglalását hangsúlyozzák ki.

A protekcionizmus

— A protekcionizmus — mondotta — nem mindig ábról áll, hogy magas védővámokat léptetünk életbe, hanem némelykor, épen ellenkezőleg, abból, hogy a vámoikat eltöröljük. A palesztinai kormány most Sziryában olyan vámszerződést akar kötni, amelyből évi 50 ezer font sterling hasznot remél, ezzel szemben a mi iparosaink azt mondják, hogy a várható haszon a legfeljebb 20 ezer font sterlingre rugni. Ellenben a szerződés következményei épen a legjobb zsidó iparágakat: a textil, az olaj és a cementipart veszélyeztetni, annál is inkább, minthogy e cikkek számára aránylag elég jó piacunk van Sziryában.

A kormány vántervei következtében azonban a palesztinai ipar egyrésze máris lecsökkenett a produktióját 30 százalékra és egy-két gyár azon gondolkozik, hogy Palesztinában felhagyja üzemét és áttelepszik Sziryába.

A közrend hibái

A szónok ezután a palesztinai közrend anomáliájáról beszélt. Az angol csapatokat majdnem teljes egészükben visszavonták Palesztinából. A rendőrségen mindössze 45, a határvédelem csapataiban pedig 31 angol származású férfi teljesít szolgálatot. Most a rendőrségen 1300 nem zsidó benschülött mellett 212 zsidó szolgál, a határvédelemlél pedig 200 benschülött mellett 37 zsidó.

— A történelem tanulsága szerint minden kolonizációnál számítani kell bizonyos konfliktusokra. Egyetlen zsidó se feledje, mi történt 1921 májusában Tel-Avivban és Jafában, ahol a chalucok házáat az arab rendőrség valóságosan megostromolta. És olvassuk csak a legújabb palesztinai híreket, amelyek között ott fogjuk találni a szomorú eseményt a zsidó rendőrrel, aki a rendőriskolában öngyilkosságot követett el. Vajjon ebből lehet-e a zsidó és nemzsidó rendőrök közötti jóviszonyra következtetni.

Nem kell agresszív politika

— Nem hiszek egy agresszív politika lehetőségében, mert hiszen ehhez anyagi hatalomra van szükség. De emlékeztetnem kell, hogy mi egy időben már teljesítettünk Angliában jó darab politikai munkát és pedig azzal, hogy kivittük a zsidó légió megalkotását egy nagy ellenzék ágaskodása dacára. Tudatában vagyunk annak, hogy, ha verjük is öklünkkel az asztalt, ezzel még nem képviseltük igazságos követeléseinket, de egy dolgot ne feledjünk, hogy van rá mód megobstruálni a politikai munkát és lehetetlenné tenni azzal, hogy Európa és különösen Anglia közvéleményét állandóan hipnotizáljuk és kijelentjük, hogy a politikai helyzet Palesztinában kielégítő. Elnökünk beszédeiben évek óta halljuk ezt és az angol lapokban mindig arról van szó, hogy a cionisták meg vannak elégedve a helyzettel. Az angol ember, amikor csakis a megelégedett beszédeket hallja és olvassa, azt mondja magában: Mi angolok eleget teszünk, de a farkas Shylock, a zsidó az, aki a pénzt nem akarja ideadni. En vagyok az utolsó, aki azt állítom, hogy a zsidó nép Palesztinával szemben megtette kötelességét. Hiszen magam is aláírtam a Keren Hajjeszód felhívását a 25 millió font sterling előteremtésére. A zsidó nép azonban ezt a pénzt nem adta meg nekünk és nem teljesítette kötelességét Palesztinával szemben. De mégis tizmillió font zsidó pénz folyt be hét év alatt Palesztinába és ez nem éppen valami sovány hozomány 72 ezer immigránsnak.

— Engedélyezték a magyar színjátszást a jugoszláviai Bácskában, Bánátban és Vajdaságban. Ujvidékről jelentik: A jugoszláv Bácskának, Bánátban és Vajdaságnak nagy kulturális eredményeként lehet elkönyvelni, hogy kilenceszentei küzdelem után a jugoszláviai Magyar Párt kiverkedte a kormánynál, hogy a magyar városokban magyar színtársulat működhesse. A színigazgatói állásra a pályázatot már ki is irták és állítólag egy csehszlovákiai magyar színigazgató már meg is kapta a színjátszási engedélyt. Jugoszláviában ezidőig csak működő magyar társulatoknak volt engedélyezve a szereplés. A megszervezendő magyar színtársulat Szabadkán, Zentán és Ujvidéken fog játszani, egyelőre háromhavi működési engedéllyel, melyet mindig meg fognak hosszabbítani. Beavatottak egy tudják, hogy ez az eredmény a választási hareban a magyarság magatartásának köszönhető.

IRÓK ÉS IRÁSOK

A hatvanöt éves Maeterlinck

Csöndes nizzai elvonultságában, legintimebb barátai körében ünnepelte meg születésének hatvanötödik évfordulóját Maurice Maeterlinck, a „belga Shakespeare“, ahogyan őt Octave Mirbeau elnevezte.

Ez az elnevezés minden bizonnyal tulzott volt, sőt igen kevéssé helytálló is, mert Maeterlinck nem a szenvedélyek költője, mint Shakespeare, hanem az elfinomult intellektusé s azé a differenciáltságé, amely annyira jellemzi a belga nagyságokat, így elsősorban Verhaerent. A katolicizmus levegőjéből nőtt ki Maeterlinck költészete, mely minden mélysége mellett, sőt talán épen azért, nagyon is mesészerű, nagyon is az álom és képzelet határai között mozgó.

Első darabját, a „Monna Vanná“-t még a szerelmi szenvedély atmoszférája lengi körül, csupa láz és csupa láng ez a darab s korántsem vall a későbbi Maeterlinckre, aki a „Szegények Kincsé“-t írja meg, ezt a finom és nemes könyvet, melynél keresztényebbet és halkabbat azóta sem irtak európai írók. A befelé néző ember vallomása ez a könyv, az eleven jóság bibliája, mely — mint a mesékben — a kunyhók homályában virágzik, „egy megnyugtató, új romantika kékségével nevet felénk. De míg a mesékben a jóság csak mint szimbólum, mint elérhetetlen álmok sugara remeg, addig Maurice Maeterlinck szegényeinek kincse: realitás, élő valóság, mely megfogható s a csöndben, az isteni egyszerűség derűjében tetté terebélyesedik.

Igazi nagy sikereit a „Kék madár“ című mesejátékával aratta, az első szindarabbal, mely époly művészi élvezetet nyújt a gyermekek, mint a legkényesebb izlésű felnőttek számára. A lélek drámája ez a mesejáték, helyesebben a vágyak szívjátéka, melyeket élővé varázsol a költői képzelet s amint megjelennek a színen, egyszerre megfényesednek, szavuk a szív örök zenéjével zendül s motivumaiban a föld és ég multhatatlan káprázatai keverednek.

„A halottak örökké élnek az emlékezésben, csak az nem támad fel soha többé, akit elfeledtek“ — mondja Maeterlinck s ezzel a költői erejű mondásával talán legerőteljesebben világít reá költészete leglényegére: minden élőket és holtakat egybefogó pantheizmusára, optimizmusára, mely utóbbi talán legkevésbé katolikus vonás benne. Valóban, csupán halkságában, az intelligenciának az érzéki megnyilvánulások ereje fölé való helyezése tekintetében katolikus Maeterlinck: világképe egyébként a modern ember világképe, aki megtalálta a földi élet értelmét, aki elmerengő boldogsággal bogozza a szent összefüggések láncszemeit. A divatos pánszekszualitás tengerében ő ma is egy üdítő pánintelligencia hirdetője, mellyel felruhazza nemcsak az élők, nemcsak a szervek, hanem az élettelenek és szervetlenek világát is: ragyogó értekezést irt a virágok intelligenciájáról, a hangyák életéről, melyeknek szociális berendezését, társadalmosodott életét szinte elragadottan szemléli.

Kevés költő akad az egész klasszikus és modern világirodalomban, aki annyira hiány a bennünk élő boldogságban, mint ő, aki oly magas bölcséleti piedesztálra helyezné a szenvedést, mely maga is élet s amelyért hála illeti a teremtés urát, nem pedig gács. Maeterlincket nem tudta magával ragadni a tizenkilencedik század materialista irányzata, annak ellenére, hogy mélységes szociális érzés hatja át minden írásművét. Számára a lélek olyan elvontságában is konkrét valóság, mint volt a középkori hívő képzeletében, sőt egyedül a lélek az, mely látóvá tesz mindeneket, mintegy a test radioaktív sugara ez, mely világít a sötétben, a vakságban, a halálban s az árnyak birodalmában.

„Vakok“ című drámájában adja ennek a felfogásnak legköltoőbb igazolását, mely konstrukciójában és szinte megdöbbentő intuiciójában.

„FICHET“ francia pénzszekrénygyárat képviseljük, tetszés szerinti kasszákat, pánccszekrényeket szállítunk. Kérjen ajánlatot. — Office Equipment Company — Oradea

gazdagságával páratlanul áll a nyugati irodalomban.

E kiváltságos művészi tulajdonságaival természetesen sohasem válhatott népszerűvé, még kevésbé divattá. A kevesek költője maradt, de akikre hatással volt, azokra elmulthatatlan benyomást tett: hangja, gondolatai és — irodalomtörténeti meghatározással élve — egész szívilága elmulthatatlan zengéssel rezonál bennünk.

Nizzai magányában, a Cote d'Azur hervadhatatlan fényű ege alatt hallgatja az örök hullámok zenéjét s fogadja azoknak a látogatóknak üdvözlését, akik most, hatvanötödik születésnapján köszönteni jöttek a csend, a magány, az élet és halál egyazonosságának költőjét, akinél mélyebb hangokat kevesen ütöttek meg, bár minden bizonnyal sokan vannak, akik az élet változandó képeit több szuggesztivitással örökölték meg nálánál. Am ő sohasem törekedett a népszerűsége s talán sikereinél is

többet jelentett számára az, hogy az élet legmegfoghatatlanabb valóságait tapinthatta s ragyogtathatta meg a költészeit fényében.

Salamon László

Revolveres harc a varsói szovjetkövetésen

Egy orosz emigráns ösztör rálőtt a követség egyik tisztviselőjére. A merénylet agyonlőttek

(Varsó, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A varsói szovjetkövetésen péntek este revolveres harc folyt le a követség személyzete és egy orosz monarchista emigráns között.

Trajkovic lengyel állampolgár késő délután utlevélért jelentkezett a követségen, ahol egy hivatalnokhoz vezették. A hivatalnok egyedül tartózkodott a szobában és amikor háttal fordított a Trajkovicnak, hogy az irattárból egy okmányt előkeressen, Trajkovic hirtelen revolvert rántott elő és öt lövést tett a tisztviselőre. A golyók nem találtak s a hivatalnok rávette magát a merénylet, aki azonban kiszabadította magát s lerohant a lépcsőn. A lövés zajára a követség tisztviselői mind a folyosóra

tódultak, de miután nem tudták, mi történt, Trajkovicot egyik sem tartóztatta fel.

A merényletnek sikerült a kapuig jutni, ott azonban a portás föltartóztatta és amikor ellenállt, revolverral agyonlőtte.

A rendőrség megállapította, hogy Trajkovic, aki Vlnában született, 1921-ig Oroszországban élt, ahol résztvett az ellenforradalmi harcokban. Wrangel veresége után Lengyelországba ment, felvette a lengyel állampolgárságot és Vlnában nagy szerepet játszott az orosz monarchisták között.

A varsói szovjetkövetést jelentést tett a merényletről a lengyel kormányának és felkérte, hogy vizsgálatot indítson.

A kolozsvári gyermekmenhelyen felütötte fejét a gyermekjárvány

A rendőrség szigorú intézkedéseket fogantatott a járvány terjedésének megakadályozására

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész ország területén mind nagyobb méretekben pusztító gyermekparalízis úgy látszott, hogy Kolozsvárt meg fogja kímélni a továbbterjedéstől, mivel az egyetlen és annak idején megdöbbentést keltő eset elszigetelt jelenségnek tűnt fel. A szigorú óvintézkedések dacára ma újabb megbetegedésekről kapunk értesítést, mely annál nagyobb aggodalommal tölti el a város lakosságát, mert ezáltal a rettenetes kór a gyermekmenhelyen ütötte fel a fejét és így továbbterjedésének veszélye forog fenn.

Vidékről hurcolták be a járványt

Még vasárnap délután jelentették be a város közegészségügyi hivatalánál, hogy a gyermekmenhelyen egy Sós Ilonka nevű másfél éves leány gyanus körülmények között megbetegedett. A gyermek négy hónapja áll a gyermekmenhely gondozása alatt. Az a tény nem állhat fön, hogy a járványt valamelyik hozzátartozója hurcolta volna be, mivel egyetlen hozzátartozója, édesanyja, még a járványnek Romániában való jelentkezése óta nem látogatta meg gyermekét. Annál valószínűbb, hogy a betegséget az előzőtt három héttel érkezett gyermektranszport hurcolta be.

Rendőrkordon vette körül a menhelyt

A rendőrség szigorú rendeleteket fogantatott a betegség továbbterjedésének megakadályozására. A beteg Sós Ilonkát beszállították a járványkórházba, a többi nyolc gyermeket, akik vele egy teremben voltak, szigorú zár alá helyezték. Az orvosi és ápolói kívül senki nem léphet be a terembe.

A járványnek a vidéken való továbbterjedésének megakadályozása végett a gyermekmenhely igazgatósága körtáviratot intézett mindazon címekre, ahonnan ezelőtt három héttel a gyermekeket beszállították az intézetbe. Valószínűnek tartják, hogy a gyermekek egyike megfertőzött vidékről került a kolozsvári menhelyre.

A hatóságokat különösen az nyugtalanítja, hogy időközben kiadott gyermekek elhurcolják a járványt vidékre is. A gyermekmenhely rendőrkordonnal vették körül, hogy oda az igazgatóság engedélye

nélkül senki se be, se ki ne járhason.

Ugy látszik, hogy az eddig fogantatott óvintézkedések nem voltak elegendők és azoknak az ország egész területére egységes szigorral való alkalmazásán kívül megfelelő járványkórházak felállítására és a megfelelő szérumok előteremtésére szükség van.

Az újabb kezelési módszerek

Újabb kezelési módszerek a proteintherápiát tartják, amely abból áll, hogy a betegnek fehérje (tej) injekciót adnak. Az injekciónak a hatása 12—14 órán belül olyanformán jelentkezik, hogy a beteg hőmérséklete emelkedik; de két-három napon belül állapotában javulás áll be. Ha az első injekció eredménytelen, úgy azt meg kell ismételni. A tejinjekció helyett iol-készítményeket is lehet használni, melyek *iatren, caseosan, aovlan, novopotin* név alatt kerülnek forgalomba. A tejinjekciónál frissen fejt tejet kell használni, amelyet 20 percen keresztül 110 fokig forraltak. Kisebb gyermekeknél 1/2, két-hároméveseknél pedig 2—3 köbcentiméternyi lehet az izmok közé fecskendezni. A tej mennyiségét a második, illetve harmadik injekciónál kétszeresére, illetve háromszorosára kell emelni. A proteintherápiát már a betegség első napján kell alkalmazni, mivel csak így lehet megakadályozni az idegek bénulását.

A proteintherápián kívül az eredmény biztosításának érdekében, hacsak egy mód van rá, a „Petit“-szérumot is alkalmazni kell, mivel az egyik elősegíti a másik reakcióját. A gyermekparalízis különösen a hátgerincet merevíti meg, ezért ajánlatos az „aceto hemoterapia“ utján kezelni a beteget.

— Borzalmas erdőtüz pusztít Kisársziban. Konstantinápolyból jelentik: Délkisársziban, a Taurushegységben néhány nap óta borzalmas erdőtüzek pusztítanak, amelyek három falut már teljesen elhamvasztottak. Az égő őserdők fénye messze bevilágítja az égboltot. És a hatalmas fák törzsei parázsra válnak, ágyudörgésszerű zajjal roppannak össze. A tüzet lokalizálni lehetetlen. A kerületben lévő valamennyi falut kiürítették.

sír
Véget

(Cluj-Kolozsvár) tudósítójától idegfárasztó akkordjait Erich és d. hámosságok gyalása. Előlikái, megütölső szavhéttel elhészültség tanácsnak mas anyag terjedő per azután végaktái, amé tárgyalás f sedett és a val, kulissz töen hü k soknak és

Az utódelem viol fázisokkal. lásig megte gyalást reg pescu Nicó lásra, hogy maira. Az valóit: fen najsvezky szándékkal sokat és ér pontban: stá tus és a esalás kisé a törvényt jevszky utl tüntve, ho szágban. K nek tekint Schultze ba megbizhata hitelt érdem

Dr. Fel válaszolt denekelőtt ügyészeknek utazási viz koztatja az zióra jut, mint erköl az egész 9 hónapos elégtétele csupán.

Dr. Gi hévvel ig germán fe nosa és tel Europe Se volt köles polgármest dr. hamarc hangoztato hanem aki egyedül ál Dreyfusst szerütlensé hamis uton nak: „J'ad Én is dr. Giurgiu ditsa meg

Mé

Schultze és Mischnajewszky sirva kérték a bíróságtól felmentésüket

Véget ért a két fezőr bünperének tiznapos tárgyalása. Szeptember 13-ikán hirdeli ki a törvényszék az ítéletet

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tiznap szakadatlanul tartó, idegfárasztó tanácskozás után végül utolsó akkordjaihoz érkezett el ma délelőtt Schultze Erich és dr. Mischnajewszky Emánuel, a szélhámosságokkal vádolt két fezőr bünperének tárgyalása. Elhangzottak a vád és a védelem replikái, megindító jelenetek között elmondották utolsó szavukat a vádlottak is és a bíróság egy héttel elhalasztotta az országsszerte villanyos feszültséggel várt ítélet kihirdetését, hogy a tanácsnak elegendő ideje legyen a vád hatalmas anyagának megvitatására és az 1600 oldalra terjedő periratsomó áttekintésére. Az ítélettel azután végleg lezárulnak ennek a monstre-ügynek aktái, amely nagyszabású bünpernek indult, a tárgyalás folyamán politikai processzussá szélesedett és amelynek anyaga politikai pikantériával, kulisszák mögötti részleteivel megdöbbentően hű korszakot nyújtott kriminallszociológusoknak és kalandorregények szerzőinek egyaránt.

Az ügyész elejtett 3 vádpontot

Az utolsó napi tárgyalást a bíróság és a védelem violens összetűzése szöttek át izgalmas fázisokkal. Mint mindennap, ezuttal is zsúfolásig megtelt terem előtt nyitotta meg a tárgyalást reggel 9 órakor dr. Furnea elnök. Popescu Nicolae ügyész emelkedett elsőnek szólára, hogy válaszoljon a védelem argumentumaira. Az ügyész röviden rezumálta mondanivalóit: fentartja azt, hogy Schultze és Mischnajewszky egyaránt szélhámosságok, akik családi szándékkal kezdeményezték a kölcsöntárgyalásokat és értékesítették csekkjeiket. Három vádpontban: A Nerva-szanatórium, a katolikus státus és a Renner-börzgyár ügyében, elejtette a családi kísérlet vádját az ügyész viszont felhívja a törvényszék figyelmét arra, hogy Mischnajewszky utlevélében a belga vízumon fel van tüntetve, hogy nem szabad kiszállania se az országban. Kéri, hogy ezt súlyosbító körülménynek tekintse a törvényszék. Elismeri, hogy Schultze bankigazgató volt, a bank azonban megbízhatatlan és komolytalan vállalkozás, nem hitelt érdemlő vállalkozás. Szigorú büntetést kér.

A védelem replikái

Dr. Fehér Dezső, Mischnajewszky védője válaszolt ezután az ügyész replikájára. Mindenekelőtt is csodálkozással veszi tudomásul az ügyésznek Mischnajewszky belga vízumára vonatkozó kijelentését, hiszen köztudomású, hogy minden állam ezt a felírást használja az átutazási vízumoknál. Logikus sorrendben felsorakoztatja az ügyvéd érveit és arra a konklúzióra jut, hogy Mischnajewszky úgy jogilag, mint erkölcsileg teljesen tiszta szerepet játszott az egész perben és az ártatlanul elszenvedett 9 hónapos vizsgálati fogság egyetlen méltó elégtétele a bíróság felmentő verdiktje lehet csupán.

„J'accuse“

Dr. Giurgiu János, Schultze védője szónoki lévvel igyekezett bizonyítani, hogy a szóke germán fezőr igenis vezérigazgatója, tulajdonosa és teljhatalmu megbízottja volt a Middle Europe Securities Companiak, ennél fogva joga volt kölcsönökről tárgyalni miniszterekkel és polgármesterekkel. A temperamentumos Giurgiu dr. hamarosan visszatért a per első napjától hangoztatott mottóra: Nem Schultze a hibás, hanem akik idehozták. Zolát idézi a védő, ki egyedül állt szemben a közhangulattal, midőn Dreyfust ártatlanul elítélték, vállalta a népszerűtlenséget és volt bátorsága odakiáltani a hamis uton tévelygő francia igazságszolgáltatásnak: „J'accuse“.

En is vádat emelek — folytatta beszédét dr. Giurgiu. Kérem az ügyészséget, hogy indítsa meg az eljárást:

1. Az akkori városi tanács ellen, csalárd kezelés miatt.

2. Osvada volt polgármester ellen, mert törvényellenesen behatolt Schultze cellájába, egy nappal azután, hogy elfogták és kompromittáló aktákat vitt el tőle.

Furnea dr. elnök minduntalan figyelmezteti dr. Giurgiut, hogy térjen a tárgyra, végül is tízperces határidőt engedélyez számára, hogy beszédét befejezze. A közönséget állandó derűtségben tartja a lendülettel szónokló ügyvéd és a bíróság elnökének összetűzése. Dr. Giurgiu végül is azt a megjegyzést kockáztatja meg, hogy az ügyész nem ismeri teljesen a per anyagát.

A replikák ezzel befejeződtek. Az utolsó szó jogán dr. Mischnajewszky szólítja az emelvény elé az elnök, Mischnajewszky sápadtan, minden izében remegve hajta meg magát a bíróság előtt. Energikus, kemény arcvonásai meglágyulnak és tremoló, reszkető hangon kezd beszélni:

„Tüdővészben szenvedve“

Tekintetes törvényszék, súlyos tüdővészben szenvedve, immár tizhónapja vártam e pillanatot, hogy a szólás jogát megkapjam. A hosszú per összes tárgyalásain, amelyek époly súlyosan érintettek, mint vizsgálati fogságom egész ideje, sok tanut hallgatott meg a tekintetes törvényszék. De egy sem akadt, aki az én bűnösségemet bizonyította volna.

Elnök Ur, védőm már kellően megvilágította e per egész komplexumát és én nem akarom nyilatkozatokkal zavarni a tekintetes törvényszéket. Egyet azonban meg akarok és meg kell mondanom: nem voltam tisztességtelen és semmit sem csináltam, amely beleütközne a büntetőtörvénykönyv paragrafusába. Ártatlanul érzem magamat és ebben a meggyőződésben teszem le sorsomat az Önök kezébe...

Mischnajewszky sirva fakadt

Az utolsó szavaknál felcsuklott, kibuggyant Mischnajewszky torkán az elfojtott felindultság, könnyecseppek, igaz emberi könnyecseppek bujtak ki szemszögletén. A literátus és filozófus Mischnajewszky, aki az egész tárgyalás alatt megőrizte nyugalmát és hidegvérét, megindultan, szemlesütve ült vissza a marcona szuronyos ör mellé.

Schultzenek adja meg most a szót dr. Furnea elnök. A német bankár papirlapokat vesz elő és németül olvassa fel hosszú védekezését. Lassan, nyugodtan beszél, minuciózus lelkiismeretességgel sorolja fel, milyen városoknak közvetített ő, mint bankjának vezérigazgatója, 52 millió dollár értékű kölcsönt. Midőn azonban lejött Kolozsvárra, két aligazgatója szédületes spekulációkat kezdett a berlini börzén, amelyen nemcsak a bank, hanem az ő magánvagyonra is elszórt. Hogy a felelősség alól meneküljenek, lehetetlenné akarták tenni őt és ezért rendkívüli közgyűlésen elhatározták a lemondását. Midőn kézhez kapta Kolozsváron az elbocsájtó levelet, nem tudta, hogy e gonosz tréfával áll szemben csupán. Ő teljesen jóhiszeműen bocsájtotta ki a csekkjeit is.

Súlyos incidens a védő és a bíró között

Filipescu bíró: Volt-e folyószámlája a banknál?

Dr. Giurgiu felpattan helyéről: Ha Filipescu bíró ur ezt kérdezi a per tizedik napján, akkor azt kell hinnem, hogy nem ismeri a per anyagát.

Az ügyvéd kijelentése szinte bombaként csapott le a tárgyalóterembe. Az elnök és Filipescu bíró idegesen, suttogva tanácskoznak, majd Furnea elnök rendreutasítja dr. Giurgiut és a bíróság visszavonul, hogy az incidensről jegyzőkönyvet vegyen fel. Mig a bíróság vissza-

vonult, a publikum csoportokba verődve tárgyalta az izgalmas összekoccanást. Negyedóra múlva a bírák ismét elfoglalják helyeiket és az elnök kihirdeti a határozatot:

A bíróság dr. Giurgiut a bünügyi perrendtartás 299. paragrafusában értelmében a tárgyalás nyugalmának megzavarásáért 1000 lej pénzbüntetéssel sújtja.

Fegyelmit kér egy bíró ellen a védő

Dr. Giurgiu: A 377. paragrafus alapján felléphetem a bíróság ezen határozata ellen. Ugyanakkor — folytatta emelt hangon az ügyvéd — kérem fogom, hogy fegyelmi eljárást indítsanak Filipescu bíró ellen, mert a tárgyalás alatt szundított és regényt olvasott...

Az elnök itt félbeszakítja az ügyvédet, megvonja tőle a szót, majd dr. Fehér diplomatikus kijelentéssel enyhítette a feszült atmoszférát.

Schultze folytatta ezután védekezését. A zsonglör ügyességével balanszírozott a büntető-kodex paragrafusával, szabatos meghatározását adta a család kritériumának és angol, osztrák, olasz példákra hivatkozott. Végül azonban ő is monoton, száraz hangon, üzleti érdeklenséggel, a debattör nyugalmával olvassa védekezését. Az utolsó mondatoknál azonban kiesik szerepéből, megindítja saját szavainak varázsa és végül sirásba fuló hangon fejezi be vallomását:

— Elnök Ur, nem részvétet és nem kegyelmet kérek, hanem igazságosságot. Nem követtem el jogtalanságot, sem büntetést, de én voltam az, akit ide táviratokkal lecsalogattak, azután becsapott és megcsalt mindenki, de főleg azok a magas személyiségek, akikkel tárgyaltam. Nem ismertem a nyelvet, nem ismertem a viszonyokat, a szokásokat és áldozatul estem mindenki kényekedvénynek. Tiz hónap alatt elvesztettem családomat, vagyonomat, egészségemet, kérem Elnök ur, állapítsa meg, hogy nem újabb büntetést és nyomort, de részvétet érdemelek, mindazokért a szenvedésekért, a kínokért, amelyekben részem volt.

Schultze szavai után beállott pillanatnyi csendet az elnök szavai törlik meg. Furnea dr. bejelenti, hogy a bíróság szeptember 13-ikán fogja kihirdetni az ítéletet. A nagy pernek vége. A hallgatóság, amely az ítéletet várta, családóttan hagyja el a termet, amelyben megindító jelenetek játszódnak le. Előbb Schultze, majd Mischnajewszky ölelik át könnyes szemekkel védőiket, akik teljesen önzetlenül harcoltak ártatlanságukért. A szemmel láthatólag emócióntalt vádlottakhoz fordulunk és megkérdezzük: mit várnak a sorstól?

Mit várnak a vádlottak?

Schultze röviden felel: Felmentést. Mischnajewszkyből megindulnak a szavak:

— Hogy mit várok a sorstól? Mit felelhetek én erre? Hiszen hallotta a tanuvallomások. De én kérdelek valamit: Mit követtem el én? Milyen bün terheli lelkemet? Erre a kínzó kérdésre már tiz hónap óta nem tudok válaszolni. Hogyan felelhesek az Ön kérdésére? De azt hiszem: veritas vincit, az igazság győzni fog, nem azért, hogy „pereat homo“, hanem, hogy: vivat justitia! Kasztnér Rezső

Szenzációs könyvujdonság!

H. G. WELLS

A művészetek fejlődése a legrégebb időkől a mai napig

Ára félbörkötésben 640 lei.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

— Egy munkaképtelen nyomorgó családjáért. Egy munkaképtelen hat gyermekes apa, akinek felesége a legsúlyosabb kórban fekszik, ezután fordul segélyért Erdély zsidóságához. A hat apró gyermek éheznek, beteg anyjukhoz nem hívhat orvost, lakásából az uccára kerül, ha a jószívű adakozók nem segítenek. Adományokat a szerkesztőség rendeltetési helyére juttat.

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruháját molymentesíti **Cink Cluj**

Teljes vámmentességet követel Máramaros kereskedelme és ipara

A máramarosszigeti kereskedők és iparosok akciója a küszöbönálló román-cseh kereskedelmi tárgyalásokkal kapcsolatban

(Sighet-Máramarossziget, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Máramarossziget kereskedői és iparosai a napokban újabb lendülettel vették fel annak a küzdelemnek a folytatását, amelyet ugyszólván az impériumváltozás óta vivnak végveszélyben forgó egzisztenciájukért. Még az Averescu-kormány idején Goga Octavian belügyminiszter állampolgársági razzizákkal akart segíteni ennek ennek a határvidéknek napról-napra súlyosbodó nyomorán, majd amikor a kiküldött 15 tagú revízióbizottság jelentéséből maga is meggyőződött arról, hogy Máramarosban nincsenek „nem kívánatos elemek“, hanem csupán földhözragadt szegény emberek vannak, ígéretet tett arra, hogy személyesen fogja bejárni az inséges vidéket a gyors és hathatós segítség módjának megállapítására. A körút azonban elmaradt, mert Averescuék időközben megbuktak. Később, a választások során a liberális párt helyi exponensei tettek különböző ígéreteket a kereskedőknek és iparosoknak, arra az esetre, ha a kormány listáját győzelemre juttatják. A liberálisok győztek Máramarosban, de az ígéret — csak ígéretnek maradtak.

Közben a helyzet egyre súlyosbodott, úgy, hogy a belpolitikai események lezajlása után Máramaros kereskedői és iparosai egy utolsó kétségbeesett erőfeszítéssel most újra megpróbálják menteni, ami még menthető.

A napokban dr. Mihályi Péter prefektus jelenlétében a szigeti kereskedők hatalmas de-

monstratív gyűlést tartottak, amelyen feltárták helyzetüket a maga könyörtelen valóságában. A nagygyűlés abból az apropóból ült össze, hogy Románia rövidesen megkezdje Csehszlovákiával a kereskedelmi szerződés megkötésére vonatkozó tárgyalásokat. Ennek a piacától megfosztott határvidéknek kereskedelmi és ipari tényezői azt követelik, hogy a csehekkel kötendő kereskedelmi szerződésben a kormány tartsa szem előtt Máramaros speciális érdekeit. Követelik, hogy a létrehozandó szerződésben erre a vármegyére speciális vámtételeket állapítsanak meg, ha pedig ez nem volna megvalósítható, akkor Máramarosnak úgy a Romániához, mint a Csehszlovákiához tartozó részét mentessék mindenféle vámkötelezettség alól.

Magától értetődik, hogy a romániai Máramarosra a második megoldás volna szerencsésebb, de legelső sorban Máramarossziget látta ennek a vámmentességnek az előnyeit. A magas importvámok következtében nagy arányokban üzött csempészség miatt Sziget kereskedelme és egykor fejlett ipara a tönk szélére jutott, míg ugyanakkor Máramarossziget egykori külvárosa, a jelentéktelen Szlátina, ma hatalmas iramban fejlődik és gazdasági élete már felülmúlja Szigetét. A csempészet letörésével ez a helyzet megváltozna. A csempészt azonban nem lehet sem bírságokkal, sem más óvintézkedésekkel megakadályozni, hanem csakis a teljes vámmentességgel, amelyet a szigeti kereskedők memorandumban a kormány elé akarnak terjeszteni.

Megszökött a hirhedt vacaresti fegyházból Középeurópa legnagyobb politikai kalandora

Duca volt román külügyminisztertől kétezer dollárt és György volt görög királytól ötvénezer frankot csal ki hamis okmányokért. Szökésközben kidobták a vonatból és ma Csehországban van elzárva

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alig néhány héttel ezelőtt mondták ki Rosescu-Bizon felett elsőfokon az ítéletet és addig is, míg ügye a legfelsőbb semmitőszék elé került volna, a Bukarest határában levő hirhedt vacaresti fegyházból őrítették. Egy félóra van a vacaresti fegyház Bukaresttől, valaha kolostor volt és sokszáz évvel ezelőtt, mikor építették, hatalmas erődítmény falakkal vették körül. Amikor azonban a régi kolostort fegyházzá alakították át, nem elégedtek meg a sokszázéves régi határfalakkal, hanem minden huszlepésnyire egy magas őrtornyot építettek, ahonnan állandóan egy-egy ór vigyáz arra, hogy a foglyok közül senki meg ne szökhesen. Éjszakánként reflektorokkal világítják meg a tuskésdróttal befent előteret és évek óta még nem fordult elő, hogy ebből a komor, félelmes külsejű erődítményből valaki is meg tudott volna szökni. És mindennek dacára reggel a névsorolvasásnál Rosescu-Bizon nem jelentkezett, sikerült neki a lehetetlen, megszökött a vacaresti fegyházból.

Ki volt Rosescu-Bizon?

A háború alatt kezdte Rosescu-Bizon a „diplomáciai“ pályáját. Amikor a németek Bukarestet megszállva tartották, ez a bukaresti kereskedősegéd a német főparancsnokság kémosztályán kapott állást és a megszállás néhány hónapja alatt úgy látszik értékes szolgálatokat végzett a német főparancsnokságnak, mert néhány nappal a német visszavonulás előtt saját autóján utazott Budapesten keresztül Bécsbe. A bécsi szovjetkövetésen volt alkalmazva néhány hónapig, de amikor Berlinben fellángoltak a kommunista harcok, már a német fővárosba érkezett és itt felajánlotta a kormánynak olyan okmányokat, melyek segítségével a kormány kompromittálhatta volna a német kommunistákat. Ezen első nagystílusú próbálkozásával azonban kudarcot vallott. A német kormány szakértőkkel megvizsgáltatta a felajánlott okmányokat — és Rosescu-Bizonnak mennie kellett Berlinből. A következő állomás — Páris volt. Párisban akkor igen mozgalmas élet folyt. Milliók sorsa függött akkor tízperces beszélgetésektől és egy-egy tollvonás nyomán országhatárok tolódtak el. Most érezte csak elemében magát Rosescu-Bizon. Hogy hány titkos okmányt adott el a különböző államok képviselőinek, ez csak akkor fog kiderülni, ha Rosescu-Bizon valaha megírja az

emlékiratait. De hogy az üzletei fényesen sikerültek, az bizonyos, mert Páris legelőkelőbb negyedében a Place Saint August-on rendezett be magának egy hétszobás irodát. Minden számbajöhető állam részére tartott egy hivatalnokot, akiknek az volt a dolguk, hogy végigolvasták az illető állam hírlapjait és ha találtak valami olyasmit, amiért érdemes volt akcióba lépni, akkor Rosescu-Bizon vezérigazgató megtette a szükséges lépéseket.

Az első áldozat György volt görög király

A görög referens jelentése alapján Rosescu-Bizon belemélyedt a görög politikába és rövidesen összeköttetést keresett György görög királlyal, akinek felajánlott egy okmányt, mely súlyosan kompromittálta a görög király akkori ellenfelét, Venizeloszt. Az okmány ára ötvénezer francia frank volt és a görög király szívesen fizette meg ezt az összeget és talán még többet is fizetett volna, mert az akkori görög belpolitikai helyzet olyan volt, hogy Venizelosz kompromittálása egyet jelentett a trón megtartásával. Amikor György király kifizette az ötvénezer frankot és Rosescu-Bizon elutazott Párisba, csak akkor jött rá, hogy az okmány hamis és ott készült Rosescu-Bizon place-saint-augusti okmányhamisító irodájában.

A következő kliens Duca román külügyminiszter

Feltűnt Rosescunak az a furcsa politikai helyzet, hogy Romániában a liberális kormány csak azért tudja magát fentartani, mert az ellenzéki csoportok egymás ellen forgácsolják szét az erejüket. A legutolsó hírek szerint azonban a parasztpárt és nemzeti párt fuzióra készült. A liberálisoknak emiatt érdekük volt, hogy ez a fuzió ne jöhessen létre. A helyzet pompásan kedvezett Rosescu-Bizonnak. Ez a politikai kalandor ügynökei útján megvételre ajánlott fel a liberális kormánynak egy okmányt, mely, ha nyilvánosságra kerül, a tervezett fuzióból semmi sem lesz. A parasztpárt ellen ugyanis állandóan levegőben lógott a vád, hogy Moszkva pénzezi őket. Azonban ez a súlyos vád nem volt bizonyítható. Rosescu okmánya azonban világosságot hozott e súlyos ügyben. A felajánlott bizonyíték egy levél volt, melyet az orosz külügyi népbiztos Rakovszky írt a bécsi szovjetkövetnek. A balkáni szovjetpropaganda irányelveit fekteti le ebben a levélben Rakovszky és Romániáról a

következőket írta:

— Nem érdemes tovább pénzelné a román parasztpártot, kár minden dollárért, amit Lupu dr. nak, a parasztpárt elnökének kifizetünk, mert Lupu nemcsak, hogy nem bolsevista, de kételkedem abban is, hogy republikánus érzelme volna...

Hogyan szerezte meg Rosescu-Bizon ezt a levelet, arról természetesen nem adott felvilágosítást, azonban a levél az orosz külügyi hivatal levélpapírján volt írva, ott volt Rakovszky aláírása, nem volt semmi ok, hogy a levél eredetiségében valaki is kédelkedjen és a román külügyminisztertől megkapta a kétezer dollárt. Azonban a nagy leleplezésből mégsem lett valóság. Rosescu-Bizon egy munkatársa, aki nem kapta meg a kikötött províziót, egy bukaresti lapban leleplezte Rosescu-Bizont, elmondta, hogy a levél hamis és az ott készült a párisi okmányhamisító gyárban...

Nyolcévi börtönbüntetetés

Azóta évek teltek el és hogy mivel foglalkozott ez idő alatt Rosescu-Bizon, az még a törvényeségi tárgyaláson sem derült ki. Néhány hónappal ezelőtt Rosescu Bizon saját nevére kiállított utlevéllel nyugodtan Bukarestbe érkezett és felkereste öreg édesapját, akinek Rosenstein név alatt szabóműhelye van a Strada Labirinten. Senki sem tudta, hogy miért jött vissza Bukarestbe ez a minden hájjal megkent szélhámos, mikor jól tudta, hogy a román hatóságok azonnal elfogják. A tárgyaláson kijelentette, hogy tudta, hogy büntetés vár rá és mégis hazajött — öreg apját akarta látni. Egy héttig tartott tárgyalása és nyolcévi börtönrre ítélték. Mostanában lett volna az újabb tárgyalása, de amint említettük, egy reggel a celláját üresen találták, Rosescu megszökött a vacaresti fegyházból.

Rosescu-Bizont elfogják Csehországban

Néhány nap előtt a cseh csendőrök észrevették, hogy a máramarosszigeti román vonatból egy ember ugrik ki az egyik vagonból és felszólításuk dacára tovább szalad és a közeli kukoricásba igyekszik elbujni. Máramarossziget és Halmi között a román vonat cseh területen megy át és a cseh határőrök gondosan vigyáznak arra, hogy a román vonatból senki se szállhasson ki utlevél nélkül. A cseh őrség hamarosan elfogta a román vonatból kiugrott embert és bár az egy Eugen Bran névre szóló utlevéllel igazolta magát, mégis megállapították, hogy a fogoly senki más, mint a misztikus körülmények között megszökött politikai kalandor — Rosescu-Bizon. Az okmányhamisító iroda vezérigazgatója a cseh hatóságok előtt felfedte személyazonosságát és kijelentette, hogy ő politikai szökevény és védelmet kért a cseh hatóságoktól. Elmondta, hogy egy csempész karjai közé került, aki miután elvette tőle a kialakított száz dollár díjat, egyszerűen kilökte a vonatból. Amikor megkérdezték tőle, hogyan sikerült neki megszökni a vacaresti fegyházból, elmondta, hogy két napig ott feküdt a vacaresti fegyház hatalmas erődítményei mellett lévő kukoricásban és csak akkor ment tovább, mikor a fegyház őrsége felhagyott a kutatással. Egyszerre a királyhízi rendőrség őrizetében van ez a nem közönséges kalandor és ha a tiltott határátlépésért leülte a büntetését, akkor döntene majd afölött, hogy kiadják-e Romániának, vagy valóban „politikai menekült“-nek minősítik.

Templomi ülőhelyek

eladása és bérbeadása:

A nagytemplom

jobb oldalán levő 43. számú (gitter ülés, birchat Kahanim)

★

A Poale Czedek

első sorában a 10. sz. alatti ülés (Mizrachi ülés). A női ülés száma 8.

★

A Schasz Chevra

templomban a középső bejáratnál fekvő 42. számú gitter ülés.

A Szeferd templomban több ülés.
Érdeklődni a kiadóban

A

Az int
ben ga

A B

(Ora
let tudó
élénk fel
legrégibb
bejelentés

A Bil
tiona

illetleg
a pénzint

A m

lényeges
mulus, a

zott és h

foglalta e

el a hír,

veszteség

küzd. Az

áruüzleti

mény, ho

fog a vál

Néhár

zott az in

meter is,

keringeni

mobilitása

Mangr

lalta el és

a tökeerős

megfelelő

pénzintéze

ellenére n

hogy a ba

pedig beko

a mai nap

kifizetések

Csak a

tározat

A déli

a megriad

talnokok,

Dumit

ujsgirókna

válságának

— Az

következté

aktiv vagy

zavarok kö

Legnas

T

kitűnő
gyobb
márka
kapha
feltéte

A nagyváradai Bihoreana-bank beszüntette fizetéseit

Az intézet abszolút aktív, csak immobil. Dumitrescu vezérigazgató teljes összegben garanciálja a betétesek pénzét. A tulmagas betétkamatok és a rossz inkasszó idézte elő a válságot

A Banca Nationala 50 millióval vesz részt a szanálásban

(Oradea-Nagyvárad, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagyvárad pénzügyi köreiből élénk feltűnést keltett ma délelőtt a város egyik legrégebbi pénzintézetének, a Bihoreana rt.-nak az a bejelentése, hogy mindenféle kifizetést beszüntet.

A Bihoreana szanálására a Banca Nationala, Banca Romaneasca és a nagy-szebeni Albina vállalkoztak,

illetőleg arra, hogy az átmeneti fizetési zavarokból a pénzintézetet kisegítik.

Három vezérigazgató egy év alatt

A múlt őszi óta, amikor a bank vezetésében lényeges változás állt be, tudvalevően Barbu Romulus, a bank régi vezérigazgatója állásából eltávozott és helyét dr. Mangra Demeter városi főügyész foglalta el. Már akkor többféle formában terjedt el a hír, hogy a régi román pénzintézet súlyos veszteségeket szenvedett és fizetési nehézségekkel küzd. Az ügyvezetés először likvidálta az intézet áruüzleti érdekeltségeit és általában az volt a vélemény, hogy a bank nagyobb megrázkódtatás nélkül fog a válságból kievickélni.

Néhány héttel ezelőtt egész váratlanul eltávozott az intézet új vezérigazgatója, dr. Mangra Demeter is, mire ismét ellenőrizhetetlen hírek kezdtek keringeni a bank súlyos helyzetéről és teljes immobilitásáról.

Mangra vezérigazgató helyét Dumitrescu foglalta el és közgazdasági körökben úgy tudták, hogy a tőkeeros román érdekeltségek delegátusa, aki megfelelő anyagi eszközök felett rendelkezik, a pénzintézet válságát végérvényesen megoldja. Ennek ellenére néhány nappal ezelőtt elterjedt a híre, hogy a bank ismét súlyos helyzetbe került, mára pedig bekövetkezett a krízis: a bank igazgatósága a mai nappal kezdődőleg péntekig beszüntette a kifizetéseket.

Csak a betétesek értekezletének határozata után fognak újabb kifizetéseket eszközölni.

A déli órákban egymásnak adták át a kilincset a megriadt, pénzüket féltő betétesek, állami hivatalnokok, katonatisztek és egyszerű polgáremberek.

Uj tőkével reorganizálják a bankot

Dumitrescu, a bank jelenlegi vezérigazgatója az újságíróknak a következőkben ismertette a bank válságának okait:

— Az intézet az általános gazdasági helyzet következtében olyan állapotba került, hogy bár az aktív vagyona jóval felülmúlja tartozásait, fizetési zavarok közé jutott, azonban

mindenki megkapja teljes egészében a pénzét,

senkit egy banival sem károsítanak meg. Ami az intézet jövőjét illeti, új tőkék behelyezésével reorganizáljuk az intézetet. Visszaállítjuk a bankhitelt és ebben a Banca Nationala, Banca Romaneasca, valamint a Banca Albina segít nekünk.

Ugyszintén nyilatkozott Teodor Papadov, a Banca Romaneasca városi fiókjának igazgatója, aki a következőket mondta:

— Senkinek nincs oka a nyugtalankodásra, a

Egy dán író önként a villamosszékbe akar ülni, hogy megállapíthassák nem-e tetszhalottak a villamosszékben kivégzettek

(Kopenhága, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Sacco és Vanzetti kivégzése óta az egész világ sajtóját élénken foglalkoztatja az a probléma, hogy vajjon a villamosszékben való kivégzés feltétlenül halállal jár-e s az elítéltek, akik a halálos ítéletet végrehajtották, nem tetszhalottként kerülnek-e a koporsóba. Különösen a kopenhágai dán sajtóban folyik egy idő óta heves vita efelől. A vitába ismert kopenhágai orvosok is beleszóltak, akik egyöntetűen azt állítják, hogy a villamosszék egyáltalában nem vezet célra a halálraítéltek kivégzése szempontjából s bizonyos, hogy a vil-

lanca Romaneasca, mint eddig is, ezután is támogatja a Banca Bihoreana-t. Összehívjuk a hitelezők és betétesek értekezletét, akiknek a bank azt az ajánlatot fogja tenni, hogy

két évig várjanak követelésükkel és fogadjanak el a pénzintézetből 8 százalékos kamatot.

A Banca Nationala 50 millió lejjel segít a pénzintézet szanálásánál. Mihail Suciu, a Banca Nationala nagyváradai fiókjának igazgatója következőket mondotta a Bihoreana Bank válságával kapcsolatban:

— A bank összeomlását főképpen a tulmagas kamat fizetése idézte elő, valamint az is, hogy

hogy a betéteket felmondási idő nélkül fogadták el.

Az utóbbi időben sokan kivonták pénzüket az intézetből, végül is nem lévén inkasszó, be kellett szüntetni a kifizetéseket. A pénteki értekezleten a betétesek remélhetőleg elfogadják a bank ajánlatát és akkor a Banca Nationala a legvégsőkig segíti a „Bihoreana“-t abban, hogy a betéteseket semmi veszteség ne érje.

lamosszék által kivégzetteket mindig élve temetik el. A dán sajtó cikkei az angol és amerikai sajtóban is óriási feltűnést keltettek. Most egy dán író, névszerint Torkild Barthold azzal a szenzációs bejelentéssel állott elő, hogy a fent vitatott kérdés érdekében a tudományos kutatás rendelkezésére bocsátja magát, hajlandó bármikor a villamosszékbe ülni, annak érdekében, hogy a tudósok eldönthessék, öle a villamosszék vagy sem. A dán író ajánlatát azzal a kikötéssel tette meg, hogy a kivégzésnek a legteljesebb nyilvánosság előtt kell megtörténnie.

Erdélyi Béla Horváth Menyus szélhámos-bandájának is tagja volt

Rengeteg veronált faláltak Forgách Anna beleiben

(Budapest, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdélyi Béla ellen a vizsgálat egyre súlyosabb terhelő adatokat produkál s a jelek szerint valószínű, hogy ez a monoklis ficsur a siralomházban fogja végezni pályáját. Ha a gyilkosság vádját netán nem is tudják rábizonyítani, — bár ez valószínűtlennek látszik — az már bizonyos, hogy a gyilkosságon kívül Erdélyi Béla lelkét egy csomó nagystilű szélhámosság terheli, amelyet körmönfont ravaszsgal és öntudattal hajtott végre. Szinte naponta jelentkeznek a rendőrségen tanúk, akik mindig valamilyen újabb büncselekményt bizonyítanak rá a nagystilű gonosztevőre, aki szinte megdöbbentő fölénytel tudja tagadni a felesége meggyilkolásában való részvételét.

Tagadásának azonban erősen ellentmond a budapesti bírósághoz ma megérkezett gráci hatósági

vegyvizsgálat eredménye, amely kétségtelenül megállapította, hogy Forgách Anna beleiben nagymennyiségű veronál van, amely magában is halált idézhetett elő. A hivatalos vegyvizsgálat eredménye a zavaros ügy bírói mérlegelésére kétségkívül nagy befolyással lesz.

Budapest, szept. 6. Az Erdélyi-ügyben ma újabb érdekes fordulat állott be. Egy budapesti vendéglős jelentette be a rendőrségen, hogy Erdélyi gyakran megfordult éttermében, ahol titokzatos barátjával mindig hosszan tárgyalt. Ő később egy fényképről ráismert Erdélyi barátjára, aki azonos Horváth Menyussal, az ismert szélhámos, akit Bécsben nemrégiben fogtak el. Ezen bejelentés alapján felmerült az a gyanu, hogy erdélyi tagja volt Horváth szélhámos-bandájának is. A rendőrség ez irányban is nyomozást vezetett be.

A budapesti rendőrség blamáta magát a Kornis-féle kommunista összeesküvés »leleplezésével«

A köz- és önvészélyes elmebeteg orvosnak semmi része sincs a kommunista-összeesküvésben. Még folytatják a nyomozást

(Budapest, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A budapesti rendőrség által nagy garral bejelentett kommunista összeesküvésű ügy, mint azt a legutóbbi budapesti jelentések bizonyítják, igen minimálisra zsugorodott össze. Kornis Ignác dr., akit az összeesküvés fejének igyekeztek beállítani, a legutóbbi megfigyelések alapján szerencsétlen elmebeteg csak s bár bebizonyosodott róla, hogy a Kolumbusz-uccai zsarolást ő követte el, a kommunista összeesküvésben semmi szerepe nincsen.

Kornis doktort ma újra kihallgatta a rendőrség és kihallgatásánál állandóan hangoztatta, hogy a zsarolási manővert kísérleti célokból követte el. A rendőrség a legutóbbi kihallgatásán tanúsított viselkedéséért és összefüggéstelen beszéde miatt bizonyosra veszi, hogy Kornis súlyos elmebeteg. Fogdájában

egész éjjel állandóan le-fel járkál s arefintorokat vág. Ma a rendőrorvos újból megvizsgálja Kornis s valószínűnek tartják, hogy a vizsgálat alapján beszüntetik ellene az eljárást s elme-gyógyintézetbe internálják.

Egyébként a túlzott mértékben felfújt kommunista összeesküvés ügyében vidéken is nagy apparátussal folyik a nyomozás. Szegeden több egyént letartóztattak, szintén Miskolcon is. Legutóbb Kaposváron állítottak elő nyolc egyént, akiknél nagyobb mennyiségű röpecdulát találtak. Ezek mindannyian tagjai voltak a sejt-rendszernek. A budapesti letartóztatottakból tizenegyet szabadon bocsátottak.

Lapzártakor érkezett jelentés szerint a rendőrorvosi vizsgálat megállapította, hogy Kornis Ignác dr. köz- és önvészélyes örült. Az angalföldi tébolydába szállították.

Mottó:

**Zongoravétel
bizalom dolga**

Legnagyobb garancia erre az 58 év óta
fennálló

Triska I. cég

kitűnő hirneve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világ-márka vezérképviselete. — Zongorák kaphatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. Cluj, Str. Saguna 14. Telefonszám 4-19.

nyek

a:

er ülés,

Mizrachi

a

ekvő 42.

ülés.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bansági közértesítő napilapja.
Főszerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Főszerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a szerkesztőség engedélyével engedjük meg.

A mai napta

Szerda

5687. Elul 10.
1927. szept. 7.

— **Ujabb startok az Óceán átrepülésére.**
Newyorkból jelentik: Az „Old Glory“ ma délelőtt tíz órakor startolt Newyorkból Rómába. — Madridi jelentés szerint Courtney, aki tegnap Lokornában leszállt, ma akarta folytatni útját az Azori-szigetek felé, de a sűrű ködben újra visszatérni kényyszerült. Ma újra startol. — Curling, Tuli, Metkov newyorki pilóták tegnap újra startoltak, hogy az Óceánon át Angliába repüljenek. Gépüket Uj Fundland felett látták. — Miss Mabelot 25 éves amerikai hölgy ma Londonban bejelentette Levinének, hogy el akarja kísérni óceánrepülői útjára. Levine tegnap kijelentette, hogy reméli ma megtarthatja startját. — A párisi Aero-szövetség Collis pilótát, aki tudvalegleg meghamisította a magassági rekordmérőt, hamisításért egész életére diszkvalifikálta és összes eddigi rekordjait megsemmisítette. — Ugyancsak Párisból jelentik, hogy tegnap éjjel nagy verekedés tört ki Le Bourgetben, ahol Givon, a „Kék Madár“ pilótája összeszóllalkozott több aviatikussal, akik szemére vetették, hogy az Óceánrepülést gyávaságból hagyta abba. A verekedésben Givon súlyosan megsérült. — A „Detroit büszkesége“ nevű repülőgép Kalkuttába érkezett.

— **Az amerikai bankrablók Londonba költöztek.** Londonból jelentik: Az angliai rendőrség értesítést kapott, hogy Amerikából egész sereg hivatásos betörő, különösen az a fajta, amely bankokra vetett szemet, áttette működésének színterét Angliába. A figyelmeztetés következtében az angliai bűnügyi rendőrséget megerősítették és mint a következmények mutatják, épen idejében. Az utolsó napokban két betörést kíséreltek meg a Barkley bank fiókjában, de a banditák semmit sem zsákmányolhattak, olyan szolidak az angliai banktrezorok. A betörőket a legkétségbeesettebb hajszá után sem lehetett kézrekeríteni és emiatt a bankárok körében nagy az izgatottság.

— **Házasság.** Dr. Braumann Klári (Alesd) és Schwimmer Miklós (Beius) folyó hó 4 én házasságot kötöttek.

* **Kolár Gusztáv** hegedűtanár nyaralásáról hazérkezett. Fogad lakásán 12-3-ig, Piata Cuza Voda 12.

— **A felséges asszony virágkosara.** A királyi udvartartás egy magasállású tisztviselője a napokban Kolozsváron járt, hogy Mária királynő és Ileana hercegnő részére virágot rendeljen. A virágokat a „Cyclamen“ virágüzletben rendelték meg. A felséges asszony egy pompás biedermeier virágkosarat, a hercegnő pedig egy biedermeier virágkosort kapott. Az üzlet tulajdonosa most értesítést kapott, hogy a felséges asszony és a hercegnő a szállított virágokat, amelyeknek kiállításá bűszkesége lehetett volna bármely világvárosi virágüzletnek, legfelsőbb elismerésüket fejezték ki.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, akik felejtethetetlen feleségem, illetve anyánk elvesztése alkalmával részvétükkel igyekeztek fájdalmunkat enyhíteni, ezúton mondunk köszönetet. Weisz Jakab és gyermekei, Dej.

Csak kolozsvári Heinrich-féle
Szent László fertőtlenítő glycerin-
borotva-szappant
használjon.

A ruszinszkói árviz elmosta a Románia felé vezető vasuti hidakat

Ungvár, szept. 6. Az Uj Kelet tudósítójától. Az Erdős Kárpátokban a nagy esőzések hatalmas áradásokat idéztek elő, amelyek több hidat elsodortak, mely által a vasuti összeköttetés az összes Romániába vezető utvonalon megszakadt. Az árból eddig három halottat huztak ki, de valószínű, hogy az áldozatok száma jóval több. Rengeteg kitermelt fát az ár magával sodort. A kár meghaladja a 20 millió cseh koronát.

Zárt ajtók mögött tárgyalja a varsói törvényszék az utóbbi évtizedek legnagyobb botránypörét

Kovalszky püspök szekta-főnök orgiákat rendezett és váltóra pénzt vett fel hiveitől

Varsó, szeptember 6. A budapesti „Az Est“ varsói tudósítója szerint a varsói törvényszék egy eleddig még soha nem hallott botrányper tüzött ki tárgyalásra, melyet zárt ajtók mögött fognak tárgyalni. A „Marianus“ elnevezésű vallási szekta feje: Kovalszky püspök az ügy fővádlottja. A szekta még a cárság idején alakult, amikor szokásos módon elnézték működését, azóta azonban a legszigorúbban üldözik. A bíróságnak tudomása van arról, hogy Kovalszky külön miséket celebrál, amelyekről valóságos rémmesék keltek szárnyra. A püspök állítólag meztelen fiatal lányokat szorokoztatott az oltár köré, akik mise közben táncoltak és énekeltek, majd utána a püspök lakásán vad

orgiák folytak le. A fiatal lányok szülei természetesen nem tettek feljelentést, miután fantasztikus hivei voltak a szektának és Kovalszky elhitette velük, hogy az orgiák istennek céljait szolgálják.

Kovalszky ténykedései akkor robbantak ki, amikor váltóra nagy összegeket csalt ki hiveitől, melyeket a lejáratú terminuson nem fizetett ki, azzal érvelve, hogy ezen a napon kellett volna a világ végének bekövetkeznie. Ekkor azonban a hívők már türelmüket vesztették és pénzről lévén szó, feljelentést tettek a püspök ellen. A tárgyalás most kezdődik meg, amelyre rengeteg tanu van beidézve, közöttük igen számosan a legelőkelőbb rétegekből.

Gentben kizártnak tartják, hogy a Rothermere-akció szóba kerüljön a népszövetségi ülészakon

Gent, szeptember 6. Miután Adachi japán delegátus lemondott elnöki jelöltségéről, a választás Guani uruguayi delegátus és Mensdorf Poulilli osztrák delegátus között folyt le. A választás eredményeképpen a Népszövetség nyolcadik ülészakának elnökévé 25 szavazattal Guanit választották meg, míg az osztrák jelölt huszonegy szavazatot kapott. A Népszövetség mandátumvizsgáló bizottságának jelentését olvasták fel ezután, amely szerint negyvenkilenc állam képviselteti magát az ülésen, míg Argentína, Bolívia, Brazília, Spanyolország, Honduras és Peru nem küldték el delegátusaikat erre az ülészakra.

Gent, szeptember 6. A budapesti „Az Est“ értesülése szerint Valkó magyar külügyminisz-

ter tegnap kétszer tárgyalta Chamberlain angol külügyminiszterrel. Chamberlain először nem miniszteri minőségben fogadta Valkót, hanem mint a magyar-román birtokper előadóit. A látogatás teljesen hivatalos jellegű volt és félóraig tartott. Chamberlain ezután Titulescu román külügyminisztert fogadta. A Chamberlainnál lefolyt kihallgatásokat pénteken egy kevésbé hivatalos jellegű megbeszélés követte. A jelekből ítélve ezek a tanácskozások valószínűleg annyira tisztázzák a román-magyar birtokkérdést, hogy annak vitája a Népszövetségben izgalom nélkül fog lefolyni. Népszövetségi körökben kizártnak tartják, hogy a Rothermere-akció szóba kerüljön, mivel a Népszövetség minden komplikációt kerülni akar.

Ma utó jára

a „Kóristaleány“
megható amerikai történet
az Opera-Mozgóban

— **Kézigránáttal öltek meg egy tömeggyilkos volt német rendőrt.** Kasszából jelentik: Klausz Henrik volt rendőr puskatussal fejbevágtá nagynénjét és tettének elkövetése után magára zárta lakása ajtaját. A szomszédok értesítették a csendőrséget a bűntettéről, akik rövidesen megérkeztek, azonban Klausz az egyik csendőrt lelötte, a másikat nem találta el. Erre a kasszeli rendőrség vonult ki a csendőrök segítségére, mire Klausz valóságos barrikádot épített lakása köré és a rend-

őrségre lövöldözött. Erre pánclvasutttal vonultak ellene, legázolták barrikádját, mire Klausz a pincébe menekült s innen tovább lövöldözött. A golyók egy rendőrkapitányt és öt rendőrt súlyosan megsebesítettek. Kényszerhelyzetükbe végül is a rendőrök kézigránátot dobtak be a pincébe, melynek szilénkjai Klauszt darabokra tépték.

* **Nem kell Amerikába, Angliába, Francia- és Németországba menni,** mert Kolozsvárt is láthat **Box mérkőzést** folyó hó 10 és 11-én esti fél 9 órai kezdettel a **Ref. főgimnáziumban.** Páholy és földszinti ülések, állóhely és karzat áll rendelkezésére a m. t. közönségnek

* **Felhívás.** Az Iclodi Iparos Jesivába beiratkozni folyó hó 18-ig (első szlichesz napjáig) lehet. Azontul jelentkezések nem vétetnek figyelembe.

Szovátán

a Villa Speranza-ban levő

A rendkívül kedvező időjárás
miatt az ideai szezon szeptem-
ber hó végéig tart.

ur uri panzióban

már aug. 15-ikén lép-
nek életbe a rendki-
vül mérsékelt
utószezon áruk.

Érdeklődni lehet dr. Krausz Józsefné főrabbinénál, Baia Sovata, Villa Speranza

K

Egyes
felzáró

Deviz

Zürich
Newyor
London
Páris
Milano
Prága
Budapest
Belgrád
Bukares
Varsó
Bécs
Berlin

Száz

Politi
elleni ka
cikksoroz
azt a h
Hitelinté
ságról, h
vesztesége
ügyminis
20 millió
sitónk jel
közlése s
kampány
zet fizeté
alapot né
fordult e
Béla cégn
bejelentet
madta, m
volt első
az ingatla
nél 30 sz
telárból a
Ami pedig
ez a rend
jellegű, a
várta. De
lejny bet
könnyen
aktivával
hat nehéz

A bu
pert ind
malmok
pesti Had
tudvalevő
termékek
többrendb

Iskola

az U

Ró

cipész
Szép-u.
alatt kés
a legu
diva
cipő
különl
ségé

Közgazdaság

Tőzsde

A lej esése miatt a piac megszilárdult. Különösen Bukarest eszkomptálta a lej másfél-pontnyi árfolyamvesztését.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3130-3150	—	—	49175	3160	11015	13679	65055	1928
Newyork	16275-16325	51870	51862	2551	163	57130	70940	3375	—
London	792-794	252125	2521	12402	795	277675	344837	164025	46606
Páris	640-645	2033	2033	—	—	2240	2780	13225	392
Milano	890-895	2812 1/2	2813	138 1/2	890	310	3850 1/2	18305	54325
Prága	483-484	1537	1536	—	486	169275	210237	—	—
Budapest	2860-2870	9077 1/2	9075	—	—	—	12410	59065	—
Belgrád	—	913	91325	—	—	1006	124887	59425	—
Bukarest	—	320	318 1/2	1580	—	350 1/2	435 1/4	20725	—
Varsó	—	58	58	—	—	633 1/2	7924	37725	—
Bécs	2305-2310	7310	7310	—	2310	305375	—	47575	—
Berlin	2870-2900	12335	12335	—	3895	135875	16866	80230	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 31950, Páris 1580, Budapest 350 1/2, Bécs 43 2 1/2, Prága 20725.

Politikai színezete van a Timisana bank elleni kampánynak. Megemlékeztünk arról a cikksorozatról, amelyben a „Cuvantul“ című lap azt a hírt terjesztette a temesvári Timisana Hitelintézet és Takarékpénztár Részvénytársaságról, hogy a legutóbbi csődeseteknél súlyos veszteségek érték a bankot, amelytől most belügyminiszteri rendeletre a városi tanács kivési 20 millió lej összegű betétjét. Temesvári tudósítónk jelentése és a Timisana igazgatóságának közlése szerint is a „Cuvantul“ által indított kampánynak politikai rugói vannak és az intézet fizetési zavarairól terjesztett hírek minden alapot nélkülöznek. A Temesváron legutóbb előfordult eseteknél a bank egyedül a *Fiatska* Béla cégnél volt érdekelve, ahol a csődtömegben bejelentett követelését a tömeg gondnok megtámadta, mert a követelés értékes ingatlanokra volt első helyen betáblázva. Az intézet ezeket az ingatlanokat az árverésen a forgalmi értékénél 30 százalékkal olcsóbban megvette és a vételárból a követelése is kiegyenlített nyert. Ami pedig a városi betétek felmondását illeti, ez a rendelkezés — hir szerint — országos jellegű, amely meg sem érkezett még Temesvárra. De ha megérkezik is, a mintegy 20 millió lejnyi betét visszafizetése a felmondási idő után könnyen meg fog történni, ami egy 600 millió aktívával rendelkező pénztézetnél nem okozhat nehézséget.

A budapesti Haditermék Rt. kártérítési pert indított az erdélyi és bánácsi nagymalmok ellen. Bukarestből jelentik: A budapesti Haditermék Rt., amelynek a háború alatt tudvalevőleg monopóliuma volt a mezőgazdasági termékek forgalombahozatalára, a napokban többrendbeli keresetet adott be a párisi román-

magyar döntőbírósnál az erdélyi és bánácsi nagymalmok ellen, amelyekről még a háború idejéből származó követelések nem teljesítése miatt kártérítést követel. A román kormány elhatározta, hogy a jogtalanul perelt malomcégek érdekeit meg fogja védeni és megbizta a belügyminisztérium számviteli osztályának főnökét, hogy lépjen kapcsolatba az érdekeltektől malmokkal és szerezzék meg tőlük mindazon adatokat, amelyek a Haditermék igényeinek jogosulatlan voltát bizonyítják. Az érdekeltektől malomtulajdonosok a napokban ültek össze tanácskozással Aradon és Nagyváradon a kormány megbízottjával és megbeszéltek azokat az eszközöket, amelyekkel a per elutasítását remélik elérni.

Szeptember tizenötödikén tartja az Erdélyi Bankszindikátus közgyűlését. Az Erdélyi Bankszindikátus szeptember 18-án, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja meg Kolozsvárt a kereskedelmi és iparkamara nagytermében ezévi rendes közgyűlését. A tárgysorozat a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Az igazoló bizottság jelentése és a közgyűlés határozatképességének megállapítása. 3. Az igazgatóság jelentése a bankszindikátus 1926. évi működéséről. 4. Az igazgatóság jelentése a hitelintézet megbénító lassúságáról. 5. Időközben beérkező ügyek. 6., 7., 8. A bankszindikátus mérlege, költségvetése, az igazgatóság újraszámítása. 9. Indítványok. A bankszindikátus közgyűlésén ezenkívül, az igazgatóság jelentésével kapcsolatban, megvitatásra kerülnek az általános gazdasági kérdések is, így a lej stabilizációja, a pénzügyi és kamatláb-politika, az építkezések támogatásáról szóló törvény, új banktörvény, bélyeg- és illetéktörvény.

Iskolák, tanítók figyelmébe!

הספר הראשון
héber ABC ára 40 lej,
képes héber ABC
התנ"ך
ára (erős kötés) 50 lej,

az Uj Kelet könyvostályában.

Róth

cipész-nél
Szép-u. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
divatú
cipő-
különleges-
ségek

Gyermekének

könyvet vegyen vizsga-
ajándéku. 10 zsidótár-
gyu könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József regénye: Jokli. — Zengő hárfá, (verses könyv). — Sokolov: Uj zsidó. — Panet: Utazásom a Szent-földön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. — Kabbalisták és csodatevők. — Gorelik: Cion és gólusz. — Palesztinai utmutató. — Tóra és cionizmus.

Leszállított áron kaphatja a következőket:

Heine: Bacharachi rabbi (75 lei helyett) 55
Fürth M.: Gyuri gróf (mesék és elbeszélések zsidó gyermekek részére) (75 helyett) 55
Silbermann: Egy zsidó gyermek története (80 lej helyett)..... 50

Az olcsó könyvesport és a három leszállított áru könyv együttes ára 260 lej és portókötség.

Megrendelhető: Uj Kelet könyvostályában

Keresünk

megvételre, esetleg
10 essel becserélünk
jó karban levő 13-as

gyorssajtót

Cim a kiadóban

10 válogatott könyv

Gyönyörű regények, szinda-
rabok, értékes tanulmányok,
Palesztina, Egyiptom rész-
letes leírása az

Uj Kelet könyvsorozatában:

Az olcsó könyvesportba tartoznak:

- Szabó Imre: Zsidó Almanachja (1927)
- Ignotus: Olvasásközben, tanulmányok
- Dosztojevszkij: A főnquisitor, regény
- Perutz: 9 és 9
- Wilde Oszkár: Az emberi lélek a szocializmusban
- Blicher Clausen: Heine Inga, regény
- Tábori Róbert: A negyvenéves férfi, regény
- Schopenhauer: A szerelem metafizikája
- Zoltán Sándor: Örvény, dráma
- Ben Ami: Palesztina—Egyiptom utmutató.

A szenzációs könyvsorozat a... — portókölt-
ségen kívül — százhusz lej. Megrendelhető
levelezőlap útján az Uj Kelet könyvostályában
(Cluj, Strada Baron L. Lop 10.) Kolozsvári
olvasóink az Uj Kelet kiadóhivatalában vehetik
meg a sorozatot, levél, vagy telefon-rendelésre
hához küldjük.

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT ÉS ŐDESEGÉT
FOKOSZT ÉS MEGŐRZI KIZARÓLAG A FELŐLMULHATATLAN
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE
LADY
EALX DE COLOGNE ÉS ILLATSZER
HASZNÁLATA UTJÁN LEHET

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szöveg 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítani ha portóhelyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Nagyobb vidéki városban elsőrendű angol francia izr. **varonót** keres jól menő varroda. — Címét szíveségből a DIANA parfümeria ad.

Sarokház hely a pillangótelepen eladó. Értekezni a Kadima nyomdában, Str. Baron L. Pop 10.

Műhelynek, raktárnak alkalmas ca 200 m²-es száraz világos pincehelyiség és ca 120 m²-es földszintes terem bérebeadó. Tájékozódás Malom-u. 28 sz. alatt házfelügyelőnél

A belvárosban lakó zsidó uricsalád teljes ellátásra félvenne két vagy három iskoláslányt vagy két kis fiút, fürdőszoba és zongorahasználattal. Cím a kiadóban.

Veszek érett vagy friss **trágyát.** Cím a kiadóban.

Megnősülne 39 éves izr. üzlettelep társtulajdonosa. Teljes című részletes levél, hozomány megjelölésével címzendő „Diszkreció” jellegre kiadható talba.

Dobozokat, postai és vasuti **ládákat méretek szerint,** rendelésre szállít

Lemos ládagyár
Cluj, Calea Motilor 23.
Telefon 194 és 645.

Kiszolgáló kisasszonyt keresünk azonnali belépésre. Cím a kiadóban.

Egy szépen **butorozott** nagy utcai parkettes szoba a belvárosban fürdőszoba használattal egy, vagy két fiatal embernek, kosztal is, vagy üresen irodának kiadó azonnalra. Cím a kiadóban.

40 lejt

küldjön be postabélyegben és 10 különböző kottát küld az Uj Kelet kiadóhivatala

Zsidó házban zsidó zene!

A zsidó zeneirodalom gyöngyei olcsó áron.

Zongorára:

Engel: Volksweisenkranz (Zsidó népmelodiák könnyű)	45
Aisberg: Hebräische Rhasodie	160
Engel: 5 Klavierstücke	106
Achron: Simphonische Variationen und Sonata	175
Milner: Baim Rebné (Ein Fantasiestück über Volksmelodie)	72
Rosowski: Poem (Haladóknak)	80

Hegedü — zongorára:

Lwow: Volochl	45
Zeitlin—Achron: Eli Zion (II. kiadás)	45
Achron: Hebräischer Tanz	120
Saminsky: Kleine Rhapsodie über zwei jüd. Volksthemen	80
Weinberg: Romanze	88
Rosowski: An der Wiege	72
Achron: Märchen	42
Gnessin: Nigun	35
Achron: Hebräische Melodie	88
— Hebräisches Wiegenlied	45
— Eine Taurimprovisation über ein hebr. Volkslied	80
Engel: Freilachs (Tanz)	45
— „Chabad“ Melodie	40

★

Stutschewsky: Meditation Hebraique (Cello—zongora)	75
Rosovsky: Tanz (Zongora, hegedü, cello)	155
Gnessin: Variationen (Vonósnégyes)	132
Alman—Bialik: Ayeich (Hegedü, zongora, ének)	68

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

— S. Glück Ilonka zongoraművész nő hangversenye. Glück Ilonka, a Kolozsváron elismert zongoratanárnő, szeptember 22 én tartja első nyilvános hangversenyét. A kiválóan tehetséges és szimpatikus művésznőnek a pódiumon való bemutatkozás bizonyosságot fog szolgáltatni Glück Ilonka tudásának és művészetének kiforrottságáról, amely előre is biztosítja számára a legteljesebb sikert. A koncert iránt érthetően nagy érdeklődés nyilvánul meg.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szerda: Az özönvíz. (Ujdonság először. 2. számú premier-béret. Sorozat 8.)
Csütörtök: Az özönvíz (2-odszor. Napibéret 2. szám C. Sorozat 9.)
Péntek: Monna Vanna (Uj betanulással, új szereposztással. Táray Ferenc vendégjátékával. Oetrócy Alice szerződött tag bemutatkozásával. Rendes helyárak. Prenierbéret 3 szám. Sorozat 10.)
Szombat: Makrancos hölgy (Poor Lili föllépésével. Táray vendégjátékával. — Rendes helyárakkh. Napibéret 3. szám A. Sorozatszám 11.)
Vasárnap fél 3-kor: A csikós (Szentgyörgyi István föllépésével. Olesó helyárak. Sorozat 12.)
Vasárnap 6-kor: Az özönvíz (Rendes helyárak. Sorozat 13.)
Vasárnap este fél 9-kor: Bob herceg (Operette repriz. Napibéret 3. sz. B. Sorozat 14.)
Hétfő: Csárdáskirálynő (Kosáry bucsuföllépése. Napibéret 2. sz. A. Sorozat 6.)

A színházi iroda közleményei

Monna Vanna Petrőcy Alice bemutatkozásával, Táray vendégjátékával. Nagyon érdekes előadás lesz pénteken. Maeterlinck világhírű drámáját fogják felújítani teljesen új szereposztással, új betanulással. Fokozza az előadás érdekességét a szereposztás is. A címszerepet Petrőcy Alice fogja játszani, a színház új drámai színésznője, akinek ez lesz a bemutatkozása. Princivalle szerepét vendégként Táray fogja játszani, Guidót Tót Elek, Marcot Mihályfy, Trivulviót Kemény László.

Özönvíz. Szerdán este először adáfk Berger amerikai író érdekfeszítő darabját Szabó Imre át-dolgozásában.

Boross Géza és Kökény Ilona kabarétársulatának vendégjátékai. A jövő hét műsorának vonzó szenzációja a Boross és Kökény Ilona kabarétársulatának vendégszereplése lesz.

Hirdetmény.

Mercurea Ciuc (Csikszreda) zsidósága október elsejétől modern román, magyar, német nyelvet bíró képesített hitoktatót keres, aki 15—20 gyermek modern héber oktatása mellett azok elemi illetve középiskolai hitoktatását is ellássa és 4—6 gyermeket chimis, rasche és gemorera oktasson. Ajánlatok a hitköseg elnökének címére küldendők előképzettség, gyakorlati bizonyítványok másolata és fizetési igények megjelölése mellett.

Com. bis. izr. autonomă orthodoxă Reghin

קאנקורו

אין אונזערער קולטורענעמינדע ווירד פיר זאכאראט געזוכט אין שוויב ראשון דער תורה וישיב מרבנים ערסטקלאססער שוחט אונד פארציגליכער בעל תפילה איזט.
רעפלעקטאנטען דיע קבלות פאן 3 רבנים מפורסמים בעוויטצען וואללען איהרע אפערטע נעכסט אנאבע דעם אלטערס אונד פאמיליענ-צושטאנדעס אן דען געפערטיגטען פארשטאנד איינווענדען.
ענטשפרעכענדעס האנאראר 8 ביו 10 טווענד לויא מאנאטליך אונד אנוועהגליכע נעבענעמאלר מענטש צוגעזיכערט.
ריוועשעווען ווערדען נור דען בערופענען פערטיגטע.
רעגרון יצו וום כיו לה' מנחם אב תרפ"ז לפ"ק.

Moritz Kasztner פראנצוס

Daniel Fixel נאטאר

Iskolák és szülők

figyelmébe!

Ujból kapható a legjobb képes héber Abc — a

Ára 50 Lej

Kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Magyar nyelven

ujjonnan megjelent könyvek

Apponyi Albert: Emlékirataim	707
Dormándy: Sölyömu adár	183
Erdős Renée: Borsó hercegnő	108
Csehov: Kisértetes éjjel	115
— A vizsgálóbíró	144
Fodor László: Márciusi éjszaka	102
Galsworthy: Testvériség	115
Gyakorlati gazdalexikon, 2 kötet, yá-szonkötésben	1632
Jókai Mór: Kőszivű ember tiai (I-II)	544
— Névtelen vár (I-II)	408
Karinthy Frigyes: Notes	72
— Színház	225
Herman Keyserling: Könyv a házasságról	680
Kropotkin: Kölcsönös segítség	201
Jack London: Az óceán meséi	115
Molnár Géza: A kerékpározás könyve	136
Orczy Emma: Megfizetek	180
Pálffyiné Gulácsi Irén: Fekete völegények (I-III)	360
Szép Ernő: Valentine	144
— Verőfény	144
Szomorj Dezső: Levelek egy barátához	224

Német nyelvű ujdonságok

(Kötve)

Stefan Zweig: Verwirrung der Gefühle	300
A. Schnitzler: Spiel im Morgengrau	220
R. Filip Müller: Der unbekante Tolstoj	380
Wassermann: Der Aufruhr	220
Galsworthy: Der silberne Löffel	270
H. Hesse: Der Steppenwolf	300
R. Filip Müller: Lenin und Gandhi	520
Geist und Gesichte des Bolszewismus	1280

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában

Hirdessen az Uj Keletben